

Surat Jalan Indonesië (reisverslag)

Op zondag 13 februari checkten Bert en ik ons in op Schiphol, om onze ontdekkingsreis naar Indonesië te maken. We vlogen met de vliegmaatschappij Cathay Airways.

Mijn ontdekkingsreis had als doel: kennismaken met APO Tugu in Jayapura, Papua, waar ik ben geboren. (Voor de soevereiniteit overdracht in 1962, heette Jayapura, Hollandia en was het de hoofdstad van Nieuw-Guinea)

Ongeveer 20 uur hebben we gevlogen alvorens we op het vliegveld in Den Pasar, Bali, landen. De eerste twee nachten hebben we in een hotel in Legian doorgebracht. Legian is een stad vlakbij Kuta, Bali. Om de drukte in Legian te ontvluchten zijn we de derde dag naar Sanur gegaan, 20 minuten van Legian. Het was in Sanur een stuk aangenamer, minder hectisch.

In Sanur zijn we achter tickets voor Jayapura gegaan. Het heeft ons een hele dag gekost om de tickets te bemachtigen. Veel romplomp en bureaucratie. Tijd vrij maken en geduldig zijn was hét motto.

Eindelijk, op 17 februari ging het dan werkelijk gebeuren. Ik ga naar mijn geboortedorp. De vlucht naar Jayapura ging met twee tussenstops; Surabaya en Sulawesi. We vlogen met een vliegtuig van Merpati.

Enigszins gespannen wachten we af op wat er gaat komen.

Ik heb mij voorgenomen om er 'blanco' heen te gaan. Nou ja 'blanco'. Mijn oom Gerrit Abrahams was erg enthousiast over mijn ontdekkingsreis. Hij liet dit blijken door al zijn herinneringen en adviezen met mij te delen. En natuurlijk hebben wij veel oude foto's bekeken. Een videoband van mijn neef Eduard Kantil kwam ook van pas. De film is weliswaar twaalf jaar geleden opgenomen, maar de beelden klopten wel met de verhalen van mijn oom.

We wilden vooral de plekken bezoeken waar mijn ouders en de andere Toegonezen in Jayapura zijn geweest.

Veel mensen hebben mij de vraag gesteld: "Wat kun jij je er nog van herinneren?"

Nou, niets dus! Ik was amper drie jaar toen we uit Jayapura zijn gevlucht, naar Nederland zijn gegaan en een klein jaar later als Toegoe gemeenschap in Suriname zijn gaan vestigen.

De vlucht vanaf Surabaya naar Sentani was fascinerend. In twee dagen zijn we door vijf tijdsbarrières gegaan hebben we heel wat eilandjes onder ons voorbij zien gaan.

Toen de eerste contouren van Papua zichtbaar werd, ging er een gevoel van "Eindelijk!" door mij heen. Prachtig om de scherpe scheiding tussen land en zee te zien. Geweldig om de brede rivieren vanuit de zee het land in te zien kronkelen. Ontzettend veel groen en erg weinig asfalt. De bergen in Papua zijn zo hoog, dat we de toppen van de bomen konden zien. Ze zijn bijna 'grijpbaar'. We landen op vrijdag 18 februari om 6.30 op vliegveld Sentani. Het ligt 45 minuten van Jayapura vandaan.

De vluchthavens zijn niet zoals hier in Europa. Een 'looptunnel' kennen ze niet. De afstand tussen het vliegtuig en de incheckhaven hebben we lopend afgelegd. Voordat we goed en wel de incheckhaven hebben bereikt, kon Bert nog net een taxiend vliegtuig ontwijken. Net op tijd hield een luchthavenmedewerker hem aan, anders had hij eronder gelegen. Het ging allemaal zo snel, dat we niet de kans hadden om er maar enigszins van te schrikken. Jammer dat het niet op film is vastgelegd.

Toen ik de grond van mijn geboorteland onder mijn voeten voelde zei ik tegen Bert: "Het voelt goed, het komt goed, het voelt vertrouwd".

Onze bagage konden we niet afhalen, omdat het niet met dezelfde vliegtuig was meegekomen.

“Nanti, kita bawa ke Ibu di hotel (Wij brengen het later bij mevrouw in het hotel)”, trachtte men ons nog gerust te stellen. Daar moesten we maar op vertrouwen.

Een Papua gids, Henkie, heeft een taxi voor ons gecharterd en vergezelde ons naar Jayapura. Onderweg raakten we in het engels aan de praat. Henkie is een politiek activist die strijdt voor een vrije Papua. Voorzichtig sprak hij over de politieke situatie en zijn weerstand tegen de Indonesische regering. Voorzichtig probeerde hij ons duidelijk te maken dat de Papua's tweederangs burgers zijn geworden en dat hún land hen is ontnomen.

APO Tugu (mijn geboortewijk) en de Toegoenezen zijn geen onbekenden voor hem. Als kind was hij veel op APO Tugu geweest en speelde hij vaak met de Toegoenese kinderen. Zijn vader had er veel vrienden en kennissen. Onderweg liet hij ons kennis maken met de plekken waar mijn ouders zijn geweest: Base G, Doc 2, Doc 9, Sentani meer, Kloofkamp, Hollandia Binnen, etc. Allemaal bekende namen en het klopte met de beelden in mijn hoofd.

Ik had mijn zinnen gezet op een overnachting in hotel Ayu aan de Jalanan Tugu. “Dat moet toch zeker vlakbij APO Tugu zijn”: was mij logische verklaring. Helaas hadden ze geen kamer vrij.

Oom Gerrit heeft de naam van hotel Matoa aan de Oranjelaan genoemd, maar dat leek ons net iets te duur. Henkie wist ook wel een adres, maar dat lag weer te ver van Jayapura vandaan.

Uiteindelijk kozen we voor Hotel Dalfonsoro. Redelijk in prijs en vlakbij APO Tugu.

Ondertussen waren onze koffers nog niet gearriveerd.

Uren hebben we gewacht en door de jetlag moe geworden, besloten we de tijd slapend door te komen.

Mijn westerse mentaliteit begon onderhand flink te kriebelen. In mijn opperste beste Maleis heb ik een ultimatum gesteld bij een medewerker van Merpati. En jawel, nog geen half uur later kwamen ze onze bagage afleveren.

Tijd om mijn tante Marietje te bellen. Zij was inmiddels al door oom Gerrit van onze komst ingelicht. “Saya kepengen ketemu Marietje dan familie2 (Ik wil graag Marietje en de familie ontmoeten)”: zei ik.

Nog geen half uur later stonden mijn nicht Jenny en haar zoon Danny met een 4-wheel drive wagon voor het hotel.

Een voorzichtige kennismaking in de auto, maar al gauw smolt het ijs.

De trip met de 4-wheel drive wagon naar APO Tugu bleek niet langer dan drie minuten te duren. APO Tugu lag nog geen drie straten verder van het hotel vandaan.

De familie stond ons al op te wachten, inclusief oma Iie Satya-Tan en haar Wamena (Papua) pleegdochter.

“Makan2 (eten)”: gebod oma Iie.

Bert dacht: “Laat ik maar bescheiden zijn”. Dat hoefde dus niet, want oma genoot ervan wanneer je haar maaltijd weet te waarderen door flink op te scheppen.

Oma Iie was in eerste instantie erg verlegen en bescheiden. Maar al gauw volgde de ene grappige opmerking na de andere en wees ze telkens naar Bert: “Orang Blanda (blanke uit Holland)”.

Nicht Marietje en oom Ruben lieten ons vanaf hun veranda het uitzicht op de baai zien. Een werkelijk adembenemend plaatje.

Langzamerhand kwamen de eerste nieuwsgierige APO Tugu bewoners kennis met ons maken. Tot net na zonsondergang hebben we genoten van het uitzicht en hebben we het huis van oma Iie mogen bezichtigen. “Bilangin Rietje yang dia tidah piekier2. Oma punja dapur sekarang sudah bakus. Oma punja matah djugah sudah dih operasie. Jangan lupah jah bilang Rietje (vertel Rietje dat zij zich geen zorgen hoeft te maken. De keuken van oma is nu heel mooi geworden. De ogen van oma zijn geopereerd. Vergeet het niet aan Rietje te vertellen)”: werd mij toevertrouwd.

Nicht Jenny liet ons de eerste avond kennis maken met het centrum van Jayapura.

Het was een drukte in het centrum. Warungs (winkeltjes), warungs en nog eens warungs. Ze maken ter plekke allerlei maaltijden klaar.

De familie heeft ons de dagen erna een groot gedeelte van de omgeving laten zien. Het heeft een onuitwisbare indruk op ons gemaakt. Het huis waar ik ben geboren heb ik mogen bezoeken. Het was nog authentiek. Ik ben nog in de kraamafdeling van het ziekenhuis geweest waar ik ben geboren.

Zondagmorgen 20 februari hebben we een dienst bijgewoond in de kerk die onder andere door mijn vader is gebouwd.

De laatste avond werd ons een diner aangeboden door oom en tante Satya. Het afscheid nemen ging gepaard met gemengde gevoelens. Wie weet hoelang het nog zal duren voordat ik terug kom. In vier dagen tijd hebben we zoveel gezien, dat we het gevoel hadden het allemaal niet te kunnen bevatten.

Op dinsdag 22 februari zijn we teruggevlogen naar Den Pasar, Bali. Na drie nachten Sanur zijn we naar een klein paradijselijk eilandje gegaan, Nusa Lembongan. Dit eilandje ligt voor de kust van Bali en is ongeveer 2 ½ uur varen met een prauw. Een eilandje met alleen op bepaalde tijden elektriciteit en water uit de kraan, enkele auto's en geen restaurants. Een heerlijke plek om de vele opgedane ervaringen en indrukken de revue te laten passeren. Op Nusa Lembongan hebben we een Hindoe Crematie mee mogen maken. Ook dit was een bijzondere ervaring. Drie dagen duurde de ceremonie en wij zaten bijna letterlijk met onze neuzen erboven op. De mensen zijn relaxed, gastvrij en vriendelijk.

Maar, aan alles komt een eind. Zo ook aan deze fascinerende ontdekkingsreis. Vrijdag 4 maart hebben we de vlucht terug naar Nederland gemaakt. Na een tussenstop in Hong Kong zagen we vanuit het vliegtuig sneeuw op de luchthaven Schiphol. Het was een zeer bijzondere ontvangst. Thuis aangekomen lag rondom het huis een meter sneeuw. Een groter contrast kun je je niet voorstellen. In nog geen 20 uur uit de tropische zon in de sneeuw. Wie maakt dat nog 's mee?

De film die wij hebben gemaakt wordt op de reünie gedraaid.